

RYTM (17) *sb m*

sg *D* rytmowi (1). ◇ [A rytm.] ◇ *I* rytm(e)m (6). ◇ *pl N* rytmy (3). ◇ *G* rytm(o)w (1). ◇ *A* rytmy (3). ◇ *I* rytмами (2) *Mącz*, *SkarŻyw*, rytmy (1) *CzahTr*.

Sł stp, *Cn brak*, *Linde XVII – XVIII w.*

*Utwór poetycki, wiersz; mowa wiązana [rhythmus – wiersz, rym Calep; rym, wiersz rymowny, składna mowa – rhythmus Cn] (17) : LubPs A5v; Tedy tak [św. Tomasz] wyznał: [...] wierzę y zá pewne [lege: za pewne] trzymam/ á wiem iż to iest práwy Bog y człowiek/ Syn Oycowłki y Syn dziewice Máryey. A to wyznawiając z łofzká fię znieść kazał/ y ná ziemi fię porzuciwfzy/ ony fwoie rytmy w práwym wyznaniu z płáčzem mowił/ [...] Kłáním fię tobie prawdo zátáiona *SkarŻyw* 203; *GrochKal* 26; Tylko was vniżenie o to ia tu proźę/ Niechay od was z tymi rythmy gáńby nie odnoźę. *CzahTr* F2v; Byłmy Máronowemi thowárzyfzmi byli. Bysmy wodę z Párnáłkich gor ciekaćą pili. Wfzytkę byłmy ná to fwá siełę [lege: siełę] wyládzili/ Abyłmy rádość náłzę cnym rytmem świadczyli. *SkorWinsz* A3v; Niech Maro woyny piŕze y fpráwy Troiáńfkie/ Niech fwym rytmem prowadzi y bitwy Szpártáńfkie. *SapEpit* A3, *ktv*, B3; Tym czáfem miáfto cory profte rytmy moie Poŕyłam cí/ nie wąpię/ że im łáłkę fwoię Okazełz/ zacna Páni *ZbylPrzyg ktv*; [Płáč twój serdeczny, zacny Wojewodá, [...] i ta nagła szkoda, którác przyniosłá śmierć twéj wdzięcznéj żony, Kazálá mi wziáć, na rytm ten kwápioy, W rękę mą smutną pióro żáłobliwé *ZbylLamenty* 54; Tedy z tym podłym dárem ważyłem fie ftáwić/ Przed twá zacną ołobę: rytmem cíę zábáwić. *ZbylPRozm* A3, A3].*

W połączeniu z nazwą języka [rytm + przymiotnik (2), przymiotnik + rytm (1)] (3): Nákoniec przyiaćioły fwe w Bogu/ ktorzy iedno iefzczę byli żywi/ káźdego miánowicie wfpomináiąc/ Pánu Bogu ie zálecałá/ á wfzytko Láćińfkimi rytmámi. *SkarŻyw* 583; Mikołáiá Sępá Rytmy Polfkie. *SzarzRyt* Av *żp*, *kt*.

W charakterystycznych połączeniach: rytm cny, dworny, piękny, prosty, uczony, zwyczajny, żołnierski (2).

Zwroty: »rytmem chwalić, wysławiać« [szyk zmienny] (1:1): Páná w niebie z naboźnym Dawidem zgodliwie/ Rytmem pięknym wyláwiałz/ to czyniŕz chętlíwie. *SapEpit* A4; *SzarzRyt* B.

»rytmem (*a.* rytмами) napisać, napisany (*a.* spisany); [rytmy (*A pl*) pisać]« (1:2): *Conclusa oratio, pro numerosa, Rimowna mowá/ álbo Rytmámi fpiŕána rzecz. Mącz* 56c; *Wizerunk swiátá dźiŕŕiefzszego nowo żołnierfkim rythmem nápiŕány. CahTr* C4, D3; [Wy co Pegáłkich źrzodeł fmáćnych kofztuiećie/ A rythmy wdzięcznym piorem vczone piŕzećie/ Podayćie to fwym wierfzem wiekowi przyŕzłemu/ Iáko męźni PIGLOWSCY Marłowi bitnemu Hołdowali *ZbylDroga* B2].

[»przeciżyć rytm«: Kto mię tu kolwiek miia/ wściágni kroku fwego/ A z ćierpliwością przeciżi Ten Rytm Grobu me⁸⁰. *CzahRzeczy* N3.

»stawić rytmy«: Ieflim k woli ktoremu zacnemu miał ftáwić Domowi moie Rythmy/ y on iemi włáwić [...] máteriey prágnáłbym wdzięcznieyfzey Sobie/ do opiŕána godnego fnádniefzey. *JurPogrzeb* A3.]

[*Wyrażenia: »rytm grobu« = epitafium: CahRzeczy* N3 *cf* »przeciżyć rytm«.

»rytm ósmiorzeczny [= ósmiozgoskowy]«: *Rozmowy Polfkie/ Láćińfkim ięzykiem przeplátáne/ Rytmy ómiorzeczneimi fłożone. KorczRozm* *kt*.

»wiejskie [= o tematyce wiejskiej] rytmy«: Lecz iż się trudno ma zdobyć ubogi Rolnik Książęciu na klejnot bogaty, To co ma, daje-ć, wiejskie rytmy *ZbylWieś* 9.

»sposobem rytmow, rytmy złożony« = *napisany wierszem*: Rozmowa wtora/ tymże [sposobem Rytmow złożoná iáko y pierwłfa/ y przez tegoż fkladáczá *KorczRozm* E2v, *kt.*]

Szereg: »rytmy abo wiersze« (1): Mikołáiá Sępá Szárzyńkiego/ Rytmy ábo Wierfze Polfkie. *SzarzRyt kt.*

Synonimy: *rym, wiersz.*

LW